

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՅՈՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 15րդ շրջանի (9-րդ օրոտ.—900 մայիս) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխիկ, կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2½ ֆր. հաշուելով և 1900 մայիս ամսէն անդին հանց-նելու պայմանով:

Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցեով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France).

ԺԵ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 19

1899 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 4
1899 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 22 (2. 3.)

ՁՈՐԵՊԵՆԱԳՐՈՒ

Կը հրատարակուի Կ. և Նքթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կա-ասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պա-տաւոր չէ վերագրածունել հրատարակուած ձեռագիրները:

Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:

Մանուցման 1 միջակ դրը 1 սանդիկարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիկարժէ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues, aux bureaux de Rédaction: Rue Glanvilles, 17.

ԲԱՅՈՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՅՈՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
“ԱՐՄԵՆԻԱ”
ԺԵ ՇՐՋԱՆԻՆ
(1899 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1900 ՄԱՅԻՍ)

Բաժնորդագրութեան պայմանները նոյնը կը մնան: Ամբողջ 15րդ շրջանի (1899 օգոստոս-1900 մայիս) բաժնորդագրին է 20 ֆրանգ, իսկ անոնք որ 1899 օգոստոսէն բաժնորդ չեն գրուիր և շարունակելի մինչև 15րդ շրջանի վերջը, ամսական 2½ ֆր. բաժնորդագրին պէտք է վճարեն: Մէկ շրջանի ամիսներէ բաժնորդագրու-թիւնը միւս շրջանի ամիսներին հետ խառնելով տարեկան բաժնորդագրու-թիւն հաշուուի:

Անոնք որ Արմենիայի Օթաւոյի կը գրուին, իրենց համար ստացած մէկ օրինակ Արմենիայէն զատ՝ օրի բաժ-նորդագրինը 20 ֆր. է, քանի՛ օրի նակ Արմենիա որ ուզեն, կը զրկուի իրենց հասցեով և իրենց ծրարի մէջ ղրուած, ամեն մէկ օրինակի տարե-կան բաժնորդագրինը 10 ֆրանգ և կամ որ նոյնն է, ամսական մէկ ֆը-րանգ միայն հաշուելով:

Ամեն ազգի ու երկրի մէջ ընդուն-ուած սովորութիւն մ'է որ ԼՐԱԳԻՐ-ՆԵՐԻ ԲԱՅՈՒՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ ԿԸ ՎՃԱՐՈՒԻՆ: Դիւրու-թեան համար կարելի է նաև 20 ֆր. մաս առ մաս վճարել կանխիկ, 2 կամ 4 ամիսը անգամ մը 5 կամ 10 ֆր. ղրկելով:

ԾԱՅՈՒՆԻ ԳԻՐԲԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծա-խու գտնուած գիրքերի մանրամաս ցուցակը հրատարակուած է Արմենիայի 14րդ շրջանի 77, 78, 79, 80 և 81 թիւերին մէջ:

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիւս. պէս զրկել անոնց որոնք կը փափա-քին մեր գրացուցակներ ունենալ, եթէ գոնէ 50 սանթիմ ղրկելով գիրք ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուզուած գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը ղըր-կուին գրացուցակներն ալ:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՛ ոսն թիմի համար ալ լինի, մանտառը փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարսելի մէջ:

ԲՈՎ ԱՆ ԳԱ ԿՈՒԹԻՒՆ

Միշտ կը սխալուի եւ յետոյ կը զղջանք. — Նամակ եղիպտոսէն (Գանիքի). — Նա-մակ Յունաստանէն (Աթէնք). — Հայեր ի թիւրքիա. — Խառնակութիւններ լուրեր Հայաստանէն. — Թիւրքիայէն լուրեր. — Նոր հրատարակութիւններ. — Ազգ. — Թը-րանսպարտ եւ Անգլիա. — Տիպի ծովակալն ի Նիւեորք. — Արտասահմանի լուրեր. — Մանուցումներ:

ՄԻՇՏ ԿԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԸ ԶՂՋԱՆՔ

(Շար. 18րդ բուռն եւ վերջ)

Արդէն ժամանակէ մ'ի վեր սովո-րութիւն դարձած է մեր մէջ որ պատ-րիարք մը 4 տարիէն աւելի չկրնար մնալ Կ.պօլսի աթոռին վրայ. այդ ընդհանուր օրէնքէն բացառութիւն մը չէ եղած և ոչ իսկ թրքիական ի իգ-միրլեանի համար. ուստի եթէ Օրման, եանի պատրիարքութիւնը տակաւին տևէ, շատ շատ տարի մ'ալ կը տևէ և նորէն պատրիարքական խնդիր կու-նենանք մեր առջև. ո՞վ գիտէ, թերևս այն ժամանակ աւելի յարմար հանգա-մանքներ մէջ յառաի, ըստ մեզ, հիմա խնդիրն Օրմանեանի պատրիարք մը-նալուն կամ չմնալուն վրայ չէ այնչափ — քանի որ 4 տարիէն աւելի չմնալը վերձառութեամբ կրնայ գուշակուիլ —, որչափ զայն հրաժարեցնելու կեր-պին և հանգամանքներին վրայ:

Նախ որ վտանգաւոր բան է սովո-րութիւն մտցունել արտասահմանի հայ եկեղեցիներին մէջ որ մէկ երկու մարդ ենէ պոռպոյ և եկեղեցական արարողութիւնները խանգարէ, իր ուզած նոր կարգադրութիւնը եկեղե-ցիին մէջ մտցունել տալու համար և եկե-ղեցիի պաշտօնեայինն ալ ի սէր խա-ղաղութեան, խռովութիւն և կռիւ չը ծագելու համար եկեղեցիին մէջ, ժո-ղովրդի մեծամասնութեան կամքին և օրինական պահանջներին հակառակ, եկեղեցիի որոշուած մաղթանքներին մէջ փափոխութիւններ մտցունեն, մի քանի խռովայնոյ պատաններին ան-սահմ կանչուելու օրէնքին ենթարկուե-լով:

Երկրորդ որ այս ցոյցով ժողո-վրդին կարծեցնել կը տրուի թէ իր յոյս ոչ թէ իրեն վրայ, այլ պատրի-արքին վրայ պէտք է դնէ. թէ պատ-րիարքը կրնայ հայկական խնդիրը լուծել տալ եթէ ուզէ. և թէ այսինչն երթալով ու միւսը գալով կը լուծուի հայկական խնդիրը:

Երրորդ որ Օրմանեանի դէմ եղած ներկայ շարժումներն այնպիսի ժամա-նակի և այնպիսի հանգամանքներ մէջ կը կատարուին որ յայտնի կերևի թէ զործին մէջ Դրան մեքենայութիւնն-ը ալ կան որ Օրմանեանը վարկաբեկ ընել և անոր ընդդիմադիր ոյժը կոտ-րել կուզէ նոյն իսկ իր ազգի ձեռքով, իսկ ինք առ երեսս պաշտպան հանդի-սանալով հայերի պատրիարքին և մեր-ժելով անոր հրաժարական:

Պատի առարկուի թերևս որ իրաւ է թէ ապօրինաւորութիւն և անպատեհ բան մ'է եկեղեցիներին մէջ պատարա-զը խանգարել և կիններն ու առհասա-րակ բարեպաշտ ժողովուրդը դող հա-նելով մեր եկեղեցիներ խռովութեան թատր դարձուելը. բայց արդէն պատրիարքին ալ, սուլթանին ալ վարժունքն ապօրինաւոր է և ապօրի-նաւորութեան դէմ ապօրինաւորու-թիւն կընենք մեր ձայն լսելի ընել տալու համար:

Արտասահմանի մէջ մեր ձայն բարձ-րացունելու, լսել տալու համար միջոց-ներ չեն պակսիր. այդպիսի տիրացու-ական արարողութիւնների դիմելու պէտք չկայ. հոս ազատ մամուլ կայ. եթէ կուզէք, միթիւններ կազմուե-ալ դիւրութիւն կայ. Կ. պօլսի կամ թիւրքիա չէ Եւրոպան որ սուլթանը կարենայ հայերի ձայնը խեղդել: Իսկ եթէ կըսէք որ սուլթան համար աւելի կը վախճայ եթէ մենք այստեղ մեր եկե-ղեցիներ մէջ Օրմանեանի անունը չը յիշենք և մեր յարաբերութիւններ խզենք Կ. պօլսի պատրիարքարանին հետ, այդ ալ վերջին աստիճանի մի-ամտութիւն կը լինի: Սուլթանի շատ հոգն է որ հայերն իր երկրէ դուրս իրենց եկեղեցիներ մէջ խռովութիւն-ներ կը հանեն, իրար հետ կը կռուին և Կ. պօլսի պատրիարքարանին հետ իրենց յարաբերութիւն կը խզեն: Արդէն նա կուզէ որ այդպէս լինի. կուզէ որ չճանչնանք Կ. պօլսի պատրի-արքին իրաւասութիւնը մեր վրայ և մեր եկեղեցիներ մէջ անոր անունի յիշատակութիւնը դադարեցունելով բաժնուինք անկէ որ թիւրքիալի շա-յերի կողմէն այստեղ խռովու համար պակաս իրաւունք ունենանք, այնչափ միայն, օրինակի համար, որչափ կուրծնան Ռուսաստանի և Հնդկաստանի հայերը որոնք Կ.պօլսի պատրիարքի իրաւա-սութեան տակ չեն գտնուիր և իրենց

եկեղեցիներ մէջ անոր անուն յիշելու պարտաւոր չեն: Տեսէ՛ք, ի՞նչ կընէ. թիւրք կառավարութիւնը Ամերիկա երթալ ուզող խարբերողներին, Տիգ-րանակերտցիներին և այլն. անցագիր կուտայ որ երթան, բայց պայմանով որ ա'լ չվերագառնան. և այդպէս ալ կը գրէ իրենց անցագրի վրայ: Նա կըսէ մտովի թէ «գնացէք հեռացէք իմ երկրէս և ի՞նչ խալիք կուզէք ըրէք Ամերիկայի մէջ. բայց պէտք է որ ձեր յարաբերութիւններ բոլորովին խզէք իմ երկրի հետ ու ա'լ կապակցութիւն չունենաք իմ երկրի մէջ գտնուող Հա-յերին հետ:»

Միամտութիւն չէ՞ կարծել որ սուլ-թան համար շատ կը յուզուի և Օր-մանեանի պահանջները կը կատարէ եթէ տեսնէ որ մենք Օրմանեանը կը խայտառակենք: մեր եկեղեցիներ մէջ, մինչև իսկ անոր անունի համար կռիւներ կը հանենք իրար դէմ, մեր ժամերգութիւններ կը խանգարենք և կը յայտարարենք որ չենք ճանչնը-րենք մեզի պատրիարք... Եւ իր երկրէ դուրս գտնուող հայերին իրենց եկեղեցի-ների մէջ կուրծնուին համար պիտի յուզ-ուի և վրդովուի եղբայր այն սուլթան հա-միտ որ ասկէ մի քանի տարի առաջ երբ իւր մայրաքաղաքի մէջ Յոյներ իբրև բողոքի ցոյց փակեցին իրենց եկեղեցիներ, ժամերգութիւն, կնուք, պատկ և այլն չկատարուեցան մի քանի շաբաթ, ինք անվրդով մնաց և պուլ-կար առաջնորդութիւնները պէրաթ-նելով հաստատոց մինչև որ Յոյների տիեզերական պատրիարքը տեսնելով իր այդ բողոքի ցոյցի ապարդիւն մնալը և զայն շարունակելու համար քաղաքական հանգամանքների ան-նպաստ լինելը, վերստին հրամայեց բանալ եկեղեցիները:

Օրմանեանէն ինչո՞ւ կը գանգատին և եկեղեցիներին մէջ իրեն դէմ խռովա-յոյց ցոյցերով կուզեն հրաժարեցու-նել տալ: — Որովհետև, կըսեն, մեր բարենորոգումների պահանջները սուլթանին զործադրել չի տար: Ահա բուն իսկ այստեղ երեան կուգայ այդ յեղափոխական անուանուածների բոլորովին տիրացուական դադափա-րը: Այդ տիրացուները դեռ այնչափ տգէտ են որ կերակակայեն թէ պատ-րիարքը ինքնին մի մեծ ոյժ է որ կըր-նայ իր ուզածը ընել տալ սուլթանին և չեն հասկցած դեռ թէ ժողովուրդն

է որ ոյժ մը կը ներկայացունէ, ազգին մէջ զգացող և ճանկացող մարդերի բազմութիւնն ու ճակցութիւնն է որ պիտի կրնայ ոյժ տալ պատրիարքին ։ Արդէն եթէ այդպիսի մարդեր պէտք եղածին չափ լինին մեր մէջ, պատրիարքին ալ արնշափ չատ գործ չմնար ։

Մեր տիրացու յեղափոխականներ չատ տարօրինակ մտածումներ կը յայտնեն և կուզեն ժողովուրդի ոչխաւ ըստ միտ մասին ալ արնապէս հաւատաւորութիւն թէ հայ ազգի վիճակի բարւոյն պէտքերը որոնք եւրոպական վեց մեծ տէրութիւններն իրենց ծաւալեցողքներով և սպառնալիքներով պահանջած են սուլթանէն գործադրել և նա չէ գործադրած—թէ և Պէրլինի դաշնագրով անոնց առջև պարտաւորութիւն է այդ անել և իր ըրածներին համար ալ պարտեալ պէս հայիւ տալ անոնց—չայիւ պատրիարքը կարող է և պէտք է գործադրել տայ իր թագրիւններով ու հրաժարականի ըստ պառնալիքներով ։ Բայց Օրմանեանն է որ չուզեր այդ ընել, սուլթանին խաբարը չկոչուելու համար ։ և եթէ ասիական փոխութիւն և ուրիշ պատրիարք մը դայ Օրմանեանին տեղ, անիկա կընէ ուստի պէտք է ասիական խայտառակել և հրաժարցունել ... :

Ասացէք, խնդրեմ, տիրացու յեղափոխականներ ։ Յոյներ, Պուլկարներ, կրէտացիներ իրենց պահանջներ սուլթանին գործադրել տալու համար անոնց արտասահմանի գաղութներն իրենց պատրիարքի դէմ, իրենց եկեղեցիներ դէմ, բուն իսկ իրենց հոգևոր պետի դէմ ցոյցներ կընէին և անոր անունը յիշատակութիւնն իրենց եկեղեցիներին մէջ դադարեցունելու համար ազգականներ հանելով՝ եկեղեցին գտնուած իրենց կրօնակից կրօններն ու աղայները սարսափահար ընելու քաջութիւնը ցոյց կուտային, որ սուլթանն ալ վախնար իրենցմէ ... :

Թէ այս տիրացու յեղափոխականներ, գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ, եկեղեցիներին մէջ ձեռնարկած իրենց այս անպատեհ ցոյցներով պարզապէս գործիք դարձած են Բ. Դրան մեր ազգի դէմ լարած մեքե։ Նայութիւններին, այդ բաւական պարզ կերակրի դիտելու աչք ունեցողներին ։ Այսու ամենայնիւ մինք այդ մասին մի առանձին յօդուածով ալ կը գրենք ։

Լաւագոյն է նախապէս զգոյշ քայլեր առնել չսխալելու համար քան թէ յաճախ սխալիլ և յետոյ զղջալ ... :

Մ. Փ.

ՆԱՄԱԿ ԵՊԻՓՈՍԵՆ

Գահիրէ, 7/19 սեպտ. 99

Ժամանակէ մ'ի վեր տեղիս հայութիւնը յուզող հրատապ խնդիրը դարձած է Օրմանեան Սրբազան Պատրիարքի անունը պատարագին մէջ յիշել չտալու համար մէկ քանի անձանց կողմէ եղած գրգռութիւնը։ Այդ խորշակը որ Պուլկարեան փչեց, Արքեպիսկոպիտն անդադարեալ ։

Արքեպիսկոպիտի եկեղեցիին մէջ արդէն չյիշուիր ։ ոչ թէ այն պատճառով որ տեղական ազգային մարմինը սկզբ-

բունքով օրինաւոր նկատած է այն և գործադրած,—մինչդեռինք Գահիրէի ազգ. Քաղաքական ժողովին ստորադասեալ լինելով, իր իրաւասութեան վերէն այդպիսի որոշում մը տալը—այլ խոհմութիւն համարած կամ հաւանաբար ակամայ տեղի տուած է առժամապէս կարմիր երիտասարդներ զիւրազարկութեանը, որոնք արտասահմանեան ազատ հողի վրայ ժողովրդի թոյլ կողմերը կը շոյեն հրապուրիչ բառեր հնչելով և այս անգամ ալ կը յանդգնեն անամօթաբար, յանուն հայկական դատին, Արքեպիսկոպիտը ցրուցան թշուառ գաղթականներին դժգոյսները շահագործել իրենց կուսակցական և անհատական եւր յագեցնելու համար ։

«Դաշնակցութիւն»ը, որ իւր գոյութեան ապահովութիւնը միշտ ցոյցերի և խռովութիւնների մէջ շնացած է փնտռել, այս անգամ ալ բոլորովին յուսահատ ճանկաստանի կամ Պարսկաստանի մէջ ժողովրդի ուշադրութիւնը գրաւող բայց ապարդիւն և լոկ փնտաւար աղմկայող շարժումներ յառաջ բերելէ, արտասահմանի հայութեան մէջ ձեռնարկեց, ոչ միայն անպատակ այլ և ազգային ապագայաւանդական շահերը դաւաճանող «չյիշուիր» խնդիր մը մէջտեղ չարտել, արտասահմանի հայերն իրար հետ կուռ տեցունելու և իւր ձրիակեր ներկայացուցիչներին ու ազգիւստներին պաշտօն ու գործ բանալու համար ։

Գահիրէի դաշնակցական կոմիտէն նախ առանձին պաշտօնական նամակով մը դիմեց տեղիս ազգային վարչութեան, Օրմանեան Սրբազան Պատրիարքի անունին պատարագի մէջ չը յիշուիլ պահանջելով (?) ։ Տեսնելով ազգ. Քաղաքական ժողովին լուռ հեղինակութիւնը հանգեալ իւր պաշտօնական (!) նամակին, տեղի ևս փոփոխեց և պոռոտաբան «Թուոցիկ»ով մը ժողովրդին դիմեց, միևնոյն ժամանակ սպառնալից փոփոխութիւնով Քաղաքական ժողովն ու ժողովուրդը միանգամայն սարսափեցնելու միջոցներին դիմելով ... ։ Այդ ամենն ի դուր ։

Արքեպիսկոպիտի մարտականներէն և հակադաշնակցականներէն ուսմք համաձայնեցանաւորեց, «Դաշնակցութեան ազգեցութիւնը չեզոքացնելով» ժողովրդական գոյն մը տալու դիտաւորութեամբ ։ սակայն ափսոս որ իրենց գործակցութիւնը կասկածոտներին ու միամիտներին վստահութիւն ներշնչելու գրաւական դառնալով, ծառայեց լոկ Դաշնակցականներին թակարդն ընդաւ ձակելու ։ Որչափ աղաքամանալի լինի Արքեպիսկոպիտի մարտականներին համաձայնութիւնը դաշնակցականներին հետ, դեռէ մասամբ դուրսի է այստեղիներ իրար թնուելու հակադէպութիւնը՝ եկեղեցիներին մէջ եղող այդ անպատեհ և անտեղի կանչուողութիւնը հոսանքին դէմ ։

Հանրագրութիւն մը պատրաստուեցաւ Սրբազան Օրմանեանի դէմ ։ զլիաւորաբար Սիսի կաթողիկոսութեան իրաւունքը բաւարարելու Սահմանադրութեան վերաբնութեան դարձուածներին և Լազիի խաղաղու-

թեան վեհաժողովին հետագրելուն պատճառաւ (թէ և ցարդ և ոչ մէկը իրական փաստերով հաստատուած) որոտալից և նախատական շեշտերով զայրոյթ յայտնելով, կը պահանջուէր Օրմանեան պատրիարքի անուան յիշատակութեան դադարումը ։ Հանրագիրը պատրաստող և ժողովուրդին առաջնորդելու ելնող այդ պարոններ այնքան անճարակ և այնքան տգէտ էին իրենց ստանձնած պաշտօնին մէջ, որ Սահմանադրութեան բռնաբարութիւն դէմ բողոքելով հանդերձ, իրենք ոչինչ տեղեկութիւն չունէին Սահմանադրութեան կանոններէն, այնպէս որ ստորագրողներ թիւը չատցնելու համար տգիտօրէն «բողոքական և պապական Հայերի, ինչպէս և քսանմէկէն վար տարիք ունեցող զատ մը պատանիների ստորագրել տուած էին» ։ ապա որ ծիծաղելի և միանգամայն դարմանալի է, «միևնոյն ձեռքերէ շատ մը անուններ միանգամայն ստորագրուած էին» ... :

Այսպէս թէ այնպէս, երեք հարիւր ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը մի քանի շաբաթ առաջ չորս պատգամաւորներ ներկայացուցին Գահիրէի ազգ. Քաղաքական ժողովին, որ պէտք է ըսել թէ անպատշաճ կերպով և աղայալիստաբանաբար արհամարհած էր պատգամաւորները ։ Բայց ի վերջոյ տեղական հայերէն լրագրի մը մէջ յայտարարութիւն մը տուած էր հանրագրութեան կարեւորութիւնը կորսնցնող վերոյիշեալ փաստերը ներկայացունելով, որոնք չակերտի մէջ առած ենք ։

Ի սկզբան մէկ երկու կիրակի Քաղաքական ժողովի որոշումով ստիկաններ բերուեցան եկեղեցիի բակը, ունէ անկարգութեան կամ խռովութեան առաջն առնելու համար ։ սակայն իրենք փոխանակ ժողովուրդը սիրաշահելու, իրական փաստերով զերենք համոզելու այդ աննպատակ և միանգամայն փնտաւար պահանջին դէմ, նոյն իսկ առաջին անգամէն խիստ վարժուածով մը շատերու գրգռութեան առիթ տուած էին որմէ օգտուեցան խռովաշոյանները, բամբասանքի նիւթ դարձուելով նաեւ եղած սպառնալիքներն և եկեղեցւոյ բակին մէջ ստիկանների հակողութիւնը ։ Սակայն առաջնորդական փոխտեղապահ, Արք. Տ. Մամբրէ Հայր, ժողովրդի զգացումներին աւելի մօտիկ գտնուելով, Քաղ. ժողովի որոշումը մեղմած էր, կերակրի օրեր ստիկաններին ներկայութեան ալ հարկ չտեսնելով ։

Անցեալ սեպտ. 10ի կիրակին, նախապէս թելադրուած 5-6 պատանիներ ու երիտասարդներ «չյիշուիր» պոռագողի մը արձագանք կուտան և կեղեցիին մէջ, կնիկներն ու շրմուկներն եկեղեցւոյ ժողովուրդը սարսափեցնելու քաջութեամբ ։ Բանկալէն Տ. Մամբրէ հայրը եկեղեցիէն դուրս կը կոչուի և մէկը կառաջարկէ իրեն որ «չյիշուիր» կամ «չյիշուիր» ուղղութեամբ զատ զատ թուղթերի վրայ իրենց անունները ստորագրեն, որպէս թէ մեծամասնութիւնն հասկնալու գիտումով ։ Ճիշդ այդ ժամանակ, առաջին անգամ

«չյիշուիր» պոռագող երիտասարդը մօտ կուգայ և երբ Տ. Մամբրէն զայն համոզելու և խրատելու դիտաւորութեամբ կըսէ. «Չվայելբայս, ինչո՞ւ այս պէս կընէք. եկեղեցիի մէջ կը պոռագ և Ս. Պատարագը կը խանգարէք» ։ տղան կը պատասխանէ թէ «Այո՛, պոռագի և դարձեալ պիտի պոռամ» ։ Ինչ պիտի ընէք» ։ Իւր խրատական խօսքին այդ լրբօրէն պատասխանին վրայ, քահանան ապտակ մը կիջեցնէ իւր ի պատիժ անոր անկարգութեան, այլևս զայն ստիկանի չյանձնելու գիտումով ։ Այս յայտատանցի քահանայ Տէր Մամբրէն որքան իւր վիթխարի հաւակով պաղարիւն և հանդարտաբարու է, այսու ամենայնիւ Միջցիի սիրտ կը կրէ ։ Գուցէ իրաւաբանների տեսակէտով անիրաւ հաշակուի իր ապտակ, սակայն ապտակուողն երկու օր վերջ եկաւ քահանայի ձեռքն համբուրեց ներողութիւն խնդրելով, որ «պահպանի չ»ով մը երկուստեք գործուած յանցանքը քաւեց ։ Բայց ինչ առել տեղական այն թերթին, որի խմբագրութիւնը իւր թիտակ կատարուած դէպքը լեզուաթիւրեղով խածնամակներով «կոփամարտութիւն» կը հաշակէ ։ Չարմանալու չէ սակայն երբ ամեն մարդ կը հասկնայ թէ այդ պիտիները փոքրացած մը ունին ։

Ամբողջ շաբաթ մը յուզում, իրաւանցում, ոգևորութիւն Գահիրէի ոչ խարամիտ դասակարգին մէջ, որոնք առանց պատճառն ու արդիւնքը հասկնալու ու կոչելու, հայհոյանքների ու սպառնալիքների տեղատարափով սըընճարանների պատերը կը թնդացնէին «Գալ կիրակի պէտք է անպատճառ արիւնհեղութիւն լինի» ։ սեղան պիտի բարձրանանք, պատարագիչ քահանայի փիլոնը պիտի վար առնենք, Տէր Մամբրէն պիտի ծեծենք» ։ և այլն, և այլն ։ Ժողովրդին ոչխարամիտ մէկ մասը, կոյր հետևող, առանց իւր պարտուց և իրաւանց գիտակցութիւնն ունենալու, առանց ազգային աւանդական ու տարրական շահերի հիմերը ճանչնալու, ինքնաբերաբար կը դաւաճանէ իւր պատրիարքութեան դարաւոր իրաւասութեան դէմ, կոտորել ջանալով անոր ազգեցութիւնն ու նշանակուելութիւնն և նոյն իսկ եկեղեցիներին մէջ խայտառակ ցոյցեր ընելով այն հոգեւոր իշխանութեան դէմ որ իւր ունեցած իրաւասութիւններով թիւրքիաբնակ հայ ազգին և արտասահմանի հայ գաղութներին միջև ազգային միութեան կապ մը հանդիսացած է ։ Որի՞ հոգ թէ կ. պոլսի պատրիարքաւանի հետ մեր յարաբերութիւնները խզումէն և արտասահմանի հայ եկեղեցիներին մէջ այսպիսի խռովութիւններ յարուցանելու սովորութիւնը մտցունելէն յառաջանալիք ապագայ անդամանելի փնտը մեր հայ ազգին և գլխաւորապէս մեր տաճկահայ հայրենակիցներին պիտի լինի ... :

ԱՐԾՐՈՒՆԻ

«Արեւելեան» աստուղ կամաց կամաց մեզ
կը մաշեցունէ ներքնապէս. աստ մը որ
հետեւեալէ աւելի վտանգաւոր կերպով
կը ներկայանայ անոնց որոնք պաշտօնա-
կան յայտարարութիւններով բաւականա-
ցած իրենց դրամագլուխներ պաշտօնա-
եան տէրութիւններէ կառավարութիւն
ներին յանձնեցու միաժողովրդեան ունե-
ցած են: Յունաստան որ միւսներէն ա-
ւելի երկար ժամանակէ ի վեր ազատ ե-
ղած է, սնանկութեան ճանապարհին վը-
րայ ալ անոնցմէ աւելի առաջ անցած է
և իր ելեմուտքի ներկայ վիճակը ընդ-
մէջ ասպարհոյ չէ անոնց համար որոնք
գիտեն ելմուտքը մը կազմող թուանշան-
ների սինակները սողողեցմէ կարգաւ,
Այսու ամենայնիւ, ինչքէ Յունաստան
փութայ ժամանակին խնայողութիւններ
ընել և իր հարկահանութեան դրութիւ-
նը բարձրեցնել — որ այժմեան ելմուտքին
նախարարի տկար ուսերին համար դժ-
ուարատար աշխատանք մ'է — պիտի կը-
նայ ծայրը ծայրին բերել: Բայց Սերպիան,
հաւատացէք որ չպիտի ուշանայ մինչև
աստիճան մը դադարեցունել իր արտաքին
պարտքի կանոնաւոր վճարումը: Ես այս
մասին տեղեկութիւններ ստացած եմ որ
չափ տարակոյտ չեն թողոր ինձ: Սեր-
պիան այս րոպէին կապի իր փոքրիկ փո-
խառութիւններով որոնք գանձային նա-
խարարութեան տեսակ մը վարպետ դար-
ձուածներով կը կատարուին լուրջաբար:
այնպիսի փոխառութիւններ որոնք գան-
ձին շատ նեղը մնացած լինելը կը մատեն
ինչպէս որ անհատ մը իր նեղ վիճակը կը
մատեն երբ բարեկամներէն մի քանի հատ
հինգ ֆրանկէն փոխ ուղղուած ստիպուած
լինի: Այդ փոխառութիւններ կը խոչը-
ցունեն շարժումն պարտքեր Սերպիան կարելի
եղածին չափ կը ծածկեն այդ կացութիւ-
նը, ինչպէս թրքերէն ալ այնչափ վար-
պետութեամբ ծածկած էր: Յունաստանը
սնանկութեան վիճակի մէջ հրատարակե-
լին դեռ մի քանի ամիս առաջ: Գիտեմ
որ զիս հերքելու համար պիտի առարկեն
թէ ելեմուտքին նախարարութեան հրա-
տարակած վիճակացոյցները կը հաստատեն
որ Սերպիան ելեմուտքն երբեք ասկէ ա-
ւելի բարձրացած վիճակ ունեցած չէր:
Բայց այդ վիճակացոյցների ցոյց տուած
կանգունով չէ կարելի չափել:

Պուլիարիան ալ խիզախ կերպով մտած
է փոխառութիւնների ճանապարհին Աջ
Յաջողած է իր հանրային պարտքը և մա-
նաւանդ արտաքին պարտքը իր հասոյթ-
ների և իր քաղաքական գոյութեան դեռ
չափ կարճ կեանքին հետ համեմատու-
թեամբ աներևակայելի աստիճանի հաս-
ցունել մի քանի տարիի մէջ — դեռ հազիւ
20 տարի կայ որ ազատ տէրութիւն մը
եղած է — Հաւատացէք որ արագօրէն
պիտի սահի սնանկութեան ճանապարհին
վրայ եթէ իր պարտքեր վճարելու համար
փոխառութիւններ ընելէն չդադրի որով
հետեւ հիմա այն աստիճան նեղն ինկած է
որ իր պարտքեր վճարելու համար ալ նո-
րանոր փոխառութիւնների դիմել ստիպ-
ուած է: Այդ ամեն տէրութիւն օր այս-
պիսի վիճակի մէջ կը ստիպուի փոխա-
ռութիւններ ընել, կամայ ահամայ կը
յառաջանայ դէպի անակոթութիւն: Անք
ստոր անողը փորձառութիւնն սկսեցանք
Յունաստանի մէջ:

Թուրքիայի մասին խօսին աւելորդ է:
Նորին Բարձրութեան պալատը անգուցե
մ'է ուր կը գործին կանխեմանտն այդքն
դարձակ կայարութեան բազմաթիւ և այ-
լազան հասոյթները: Անացածին ալ մե-
ծագոյն մասը պարտատէրները կառնեն
որոնք թիւրքիայի գանձային գլխաւոր
հասոյթներին ելմուտքին վարչութիւնն ի-
րենց ձեռք անցուցած են: Իսկ կառավար-

ական պաշտօնեայնեք, ամեն կարգի և
աստիճանի, ուժիկ կը ստանան և երբեմն
երբեմն ալ մէկ երկու ամսական կը վճար-
ուի իրենց: Աստի տէրութեան իրեւ
բարի և հաւատարիմ ծառայներ աշխա-
տելէ աւելի կը մտածեն թէ ի՞նչ միջոցնե-
րով կրնան իրենց և իրենց ընտանիքի
պէտքերը հայթայթել — ինչ որ ի հարկէ
ի վնաս Տէրութեան գանձին կընեն —:

Ռուսներէ համար բան մը չունիմ ը-
սելիք. նա պաշտօնեան միւս տէրութիւն
ներին չափ նեղուած չերևիր. բայց կա-
րելի է նաև որ իր այդ բարձրացած վի-
ճակ աւելի առեւերոյթ լինի քան թէ ի-
րական, որովհետեւ տարիէ տարի իր
պարտք մի քիչ աւելի կը խոչընդոյ, իսկ
հասոյթները նոյն համեմատութիւնով չեն
աւելնար:

Բայց այս ըսածներէս չլինի թէ եզրա-
կացունէք որ ուրեմն «Արեւելեան աստուղ»
բաւական պատճառ մը կը լինի որ պա-
քանեան տէրութիւնները տեղեկներին հան-
դարտ կենան և խաղաղութիւնը պահ-
պանուի: Ատիկա կրնար ճշմարիտ լինել
Երեւոտքի մէջ — թէ և ասոր դէմ ալ
կարելի է առարկել թէ անօթութիւնը
գայը անտառէն դուրս կը հանէ — Բայց
Արեւելքի համար ճիշդ չէ այդ: Ձեզ կը
յիշեցունեմ միայն թէ ի՞նչպէս, քեռ 23
տարի առաջ, Յունաստանն ու Թուրքիան
իրենց քառարկացած գանձարաններով
կրցան ցամաքային և ծովային բազմաթիւ
զօրաբանակներ շարժման մէջ դնել: Ա-
ռ թէ դրամի պակսելովն էր որ պատե-
րաշքը կանգ առաւ — զինադադարի ստո-
րագրուելէն յետոյ ալ դեռ շատ ամիսներ
զօրաբանակները դէմ առ դէմ կանգնած
մնացին — այլ որովհետեւ պատերազմող
երկու կողմերէ մին շատ շուտով զինք
յաղթուած յայտարարեց: Այդ ցոյց կու-
տայ թէ մենք Արեւելքին իսկ ձեզնէ տար-
բեր կերպով կընենք պատերազմը կամ
թէ մենք մեր ամենափոքր հասոյթներէն
ալ կրնանք օգտուիլ վտանգաւոր րոպէին:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻՒՆԻՔԻՍ

Կաթողիկէ Հայերի պատրիարքարա-
նի գործերը ժամանակէ մ'ի վեր դեռ
խառնակ վիճակի մէջ կը մնան: Թէ և
Գեր. Մանուէլեան պատրիարք ընտ-
րուած և իր ընտրութիւն Հռոմի Պա-
պէն վաւերացուելով գահակալած է
Սազըզ Աղաճի պատրիարք արանին
մէջ, բայց սուլթանը ցարդ վաւերա-
ցուցած չլինելով, չկրնար նախագա-
հել կաթողիկէ Հայերի վարչական ժո-
ղովին և ոչ ալ Բ. Դրան հետ յարա-
բերութիւններ ունենալ իբրեւ պատ-
րիարք և դիմումներ ընել իր ժողո-
վրդի վերաբերեալ ունէ խնդրի հա-
մար: Վարչական ժողովները կը գու-
մարուին դեռ պատրիարքական տեղա-
պահ Գեր. Արքիմարեան արքեպիսկոպո-
սի նախագահութեամբ. նոյնպէս և Բ.
Դրան ունէ դիմում կը լինի տեղապա-
հին միջոցով, որպէս թէ պատրիարքը
դեռ ընտրուած չլինէր:

— Ռոտտոլոյի Հայերն որոնք 1897
օգոստոսէն սկսած տարեկան 100 ոսկի
(2300ֆր.) նպաստ կուտային Արաբիկ-
րի Որբանոցին, այժմ իրենց այդ
նպաստ դադարեցուցած լինելով, պատ-
րիարքարանի մէջ պաշտօնավարող նը-
պաստամատոյց յանձնաժողովը պար-
տաւորուած է հիմա միջոցներ խորհել
և դիմումներ ընել Արաբիկի որբա-
նոցի պահպանման համար:

— Կարինի ամերիկեան որբանոցին
մէջ պատասպարուած խնուսցի հայ 13

որբերը չհանդուրժելով ամերիկեան
բարձրերին, փախեր ապաստաններ են
մեր ազգային ստաջնարդարանը: Ա-
տոնք կը գանդատին թէ անխնամ մը-
նացած էին և որբանոցի պաշտօնեայ-
ներն իրենց հետ շատ խիստ կը վար-
ուէին: Այդ որբերէն 7ը իրենց փա-
փաքի համեմատ ընդունուել են կա-
րինի մեր ազգային որբանոցը. իսկ
6ը կարին մնալ չեն ուզեր և պիտի
վերադառնան իրենց հայրենիքը Խը-
նուս: Այդ վնցէն մին բողոքական
պատանի մ'է որ արդէն ճանաչ հան-
ուել է դէպի Խնուս:

— Կ. պոլսի լրագրորենին մէջ կը
կարդանք հետեւեալը.

Քաղաքական ժողովն երէկ (սեպտ.
15/27) գումարուեցաւ ատենապետու-
թեամբ Բարձր. Յարութիւն փաշայի
և զբաղեցաւ յարաբերական ինչ ինչ
խնդիրներով: Ահաւասիկ ժողովոյ ար-
դիւնքին վրայ Դիւանատունէն երէկ
մեզ հաղորդուած պաշտօնական գե-
կոյցը. — «Ժողովը տեղեկանալով նաև
որ Ս. Պատրիարք Ն. Ս. անձնական տը-
կարութիւնը կը շարունակէ դեռ և այս
պատճառաւ բացակայ կը գտնուի, իր
կողմէ վստմ. Խըտըրեան, Չայեան և
Երեսուֆեան էֆէնդիները պատուի
րակ կարգեց և պաշտօն յանձնեց ա-
նոնց ն. Սրբազնութեան ներկայանա-
լով յայտնելու ժողովին ցաւակցու-
թիւնն իր հիւանդութեան համար և
այն փափաքն ու ակնկալութիւնը զոր
ունի քիչ օրէն տեսնելու համար զին-
քը ապաքինած և անցած իր պաշտօ-
նի զուգը: »

— Թոյները պատրիարք Ամեն. Տ.
Կոստանդինուսի կողմէն ֆէնէրի պատ-
րիարքարանի գործակալատարը Բէրա
երթալով Օրմանեան պատրիարքի
բնակարանը, ցաւակցութիւն յայտնե-
րէ հիւանդութեանը համար և որպի-
սութիւնն ուզեր է իմանալ:

ԽԱՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԼՈՒՐԵՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Կ.պոլսէն հոկտ. 1ին հեռագրաւ հեմ.
Անհատական աղբիւրներէ առնուած
լուրերի նայելով, Սերաստիարի, Վանի
և Մուշի նահանգներին մէջ խռովու-
թիւններ ծագել են: Սերաստիարի
կուսակալը վերաւորուել և բազմա-
թիւ Հայեր կոտորուել են եղեր:

ԹԻՒՆԻՔԻՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սասունի և Մօտկանի լեռնարանակ
ժողովուրդներին մէջ մզկիթներ չինել
և իսլամական դպրոցներ բանալ սկը-
սել է թիւրք կառավարութիւնը:

— Վանի կուսակալ Թահիր փաշան
ելած է պոլսոյններ ընել Շատախ,
Մուշ, Կաւաշ, Ոստան և այլն գաւառ-
ները. մասնաւորապէս անոնք որոնք
վանի հարաւակողմը կը գտնուին:

— Թիւրք լրագրորենը կը գրեն
թէ Ռուսներէն և Պուլկարիէն 50,000ի
չափ հրեայ ընտանիքներ
պատրաստուել են Թիւրքիա գաղ-
թել: Թիւրք կառավարութիւնը խոս-
տացեր է ընդունիլ զիրենք և տեղա-
ւորել:

— Երեք դեպքաններ հոկտ. 1ին
մեկնած են Կ.պոլսէն իրենց պահակա-
նաւներով: Փրանսական դեսպանը պը-
տոյտ մ'ընելու գնաց դէպի Աթինա
(Այնօրօղի վանք), արմանական դես-
պանը Չմիոն և անգլիական դեսպանն
Արշիպիւրգոս:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհալալութեամբ ստացած ենք հե-
տեւեալը.

ՊԵՐՃ. Ներշնչումներ ազգային և
յեղափոխական արդի կեանքի: Գա-
հիրէ. Վիմա. տպարան Մատիկեան եղ-
բարց. 1899. (120 երեսէ բաղկացած
այս տետրակ կը պարունակէ վերջին
տարիների ազգային շարժումների տը-
պաւորութեան տակ հեղինակին գրած
ոտանաւոր բանաստեղծութիւններէն
30ի չափ: Գինը և ո՛ր ծախուելը ո՛չ
վրան նշանակուած է և ո՛չ ալ մեզ ծա-
նուցուած է:)

Ա. Զ. Դ.

Նանսիի Երկրագործական վարժա-
րանէն վկայեալ հայ երիտասարդ մը
պատրաստ է պաշտօնավարել արտա-
սահմանի հայաբնակ ունէ միջավայրի
մէջ, հայ հողատէրի մը քով կամ ա-
գարակի մը մէջ և կամ թէ դասախօ-
սել երկրագործութիւնն ու իր օժան-
դակ գիտութիւնները վարժարանի մը
մէջ:

Պէտք ունեցողները դիմեն խմբա-
գրութեան:

ԹՐԱՆՍՎԱՍԻԱԿԻ ԱՆԳԼԻՍ

Անգլիական լրագրորենին երկար թըզ-
թակցութիւններ կը հրատարակեն որոնք
ցոյց կուտան թէ Թրանսվալի և Օրանժի
տէրութեան մէջ ամենքն ալ պատրաս-
տուած են Անգլիայի դէմ պատերազմի
քան թէ իրենց անկախութիւն վտանգել:
Երկու քոյր Հանրապետութիւններին մէջ
կատարեալ կարգապահութիւն կը տիրէ
և ներքին խառնակութիւններ ծագած
չեն բնաւ: Պէտքները սահմանադրուելու
րին վրայ կը շարեն իրենց զօրքեր դիմա-
դրելու համար Անգլիացիներին:

Լոնտոնի լրագրորենը կը գրեն թէ ան-
գլիական խորհրդարանի անդամներէն Տ.
Բիզ ճառ մը խօսելով Գիլիքէնտի իր ընտ-
րողների առջև, խիստ կերպով քննադա-
տել է անգլիական կառավարութեան
բռնած ընթացքը Պէտքներին դէմ և ը-
սել է որ եթէ Թրանսվալի դէմ թշուա-
մութիւններն սկսին, զրէթէ անկախելի
պիտի լինի սահմանափակել պատերազմը
Պէտքների երկրին մէջ. ամբողջ Հարաւա-
յին Աֆրիկէն հաւանորէն տակնիքի պի-
տի դառնայ: Տ. Բիզ յարել է թէ Պե-
տքների միակ յանցանքն է իրենց երկրի
մէջ ոսկեհանքեր ունենալ, իրենց անկա-
խութեան փափաքել և Անգլիացիներին
Մահուաւ. Հիլի մէջ յաղթած լինելին:

— Բարիքէն երէկ հոս եկած հեռագրի
մը նայելով, այս րոպէին Ֆրանսիայի, Ռու-
սիայի և Ալմանիայի միջև կիսապաշտօնա-
կան կերպով բանակցութիւններ սկսած
են անգլոսլոնեան կուրիէն նկատմամբ որ
գուցէ այժմ պայթած լինի: Կերելի թէ
Պէտքներն ի սկզբան մի քանի յաղթու-
թիւններ պիտի կրնան տանիլ. ուստի
յիշեալ երեք տէրութիւնները կը խորհին
առաջին առիթէն օգուտ քաղել Անգլիային
միջնորդելու համար որ Թրանսվալի ան-
կախութիւնը պահպանուի:

Նիւ Երր քի նաւահանգստին մէջ շատ շքեղ լուսավառութիւններ և կան լինել սեպտ. 29ի երեկոյին : Ծովագործն և կղզիներին վրայ հրախաղութիւններ եղան. ծովին վրայ նուագահանգէսներ տրուեցան ի պատիւ «Օլիմպիա», «Զի. քալո» և «Նիւ Երր» նաւերին :

Հոկտ. 1ին կը հեռագրեն Նիւ Երր. քէն թէ Տիվէյ ծովակալին պատուելու համար եղած շքեղ ընդունելութիւնը վերջացաւ զօրահանգէսով մը որին մասնակցեցան 30,000 մարդ : Բազմութեան ոգևորութիւնն անկարագրելի էր : Ծովակալ Տիվէյ կերէր թէ շատ յուզուած էր. մի քանի անգամ թաշկինակը աչքերին տարաւ :

Ծովակալ Շիլին ալ համակրական ցոյցեր եղան :

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Բէթէրպպուրէն հոկտ. 2ին տրուած մի հեռագիր կիմացունէ թէ Թիֆլիսի մօտ ճանապարհորդներին շոգեկառքի գնացք մը գիծէն դուրս ելնելով, 6 շոգեկառքեր ամբողջովին կտարտուեր և ճանապարհորդներէն 4ը մեռեր ու 35ը վիրաւորուեր են :

Աւստրիաի նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ, կոմս Քլարի. Ալաինժէն նախարարապետ և երկրա. գործապան նախարար Ելանակուելով : Նոր նախարարներն երէկ կանոնական երգումը սուրին Ֆրանսէ Եղեֆ կայսրին որ այնուհետև վիէննայէն կը մեկնի Նեոպէրկ, որտեղ թիւնն համար :

Սերպիաի Ալեքսանդր թագաւորը հրովարտակ մը հանելով՝ Պէլկրատի պաշարման վիճակը վերուցեր է : Հետեւագէտ պաշարման վիճակին մէջ կազմուած արտասովոր դատարանն ալ դադարած է պաշտօնավարել :

Գահիրէէն կը հեռագրեն հոկտ. 1ին. «Ժանտախտն անհետացած է : Նեղոսի ջուրերը կը սկսին նուազիլ. այս տարի Նեղոսի յորդութիւնը շատ պակաս եղաւ. 200,000 ֆէտտան տեղ չողողուած մնաց. թէ՛ տէրութեան գանձն ու թէ՛ երկրագործութիւնն այս պատճառով բաւական փնաս ունենցան այս տարի : »

ԼՈՒՍԻՆՆԵՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Տաճկական բռնութեան նահատակ եղող խորէն նարպէյ-Լուսինեան Սըրբազանի պատկերը ընտիր թղթի վրայ տպուած կը ծախուի Արմէնիաի խմբագրատունը : Գինն է 65 սանթիմ, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով :

Ինչպէս ամեն լրագրիւններ, Արմէնիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար. անոնք որ պէտք կունենան Արմէնիաի միջոցով մէկի գիտում առնել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ, ըստ լրագրական սովորութեան : Ծանուցումները գրենք Նախակուած են Արմէնիաի ճակատը, տառին վրայ հաշուելով. 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանթիմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ : 3 անգամ գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ

%ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 30 զեղչ : Սակարկութիւն չը դուրս ելի :

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմէնիաի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաև զրկելու փոստի ծախքը :

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ու գողնելը պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆՈՍՏԻՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՌԱՆՈՎ)

ՅԱՐԱՆՍԵՐԵՆԷ ԹԱՐԳԱՆՆԵՑ

ՄԵՐՏԻՔ ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարիաի անկախութեան հետնորդներն մէկին, Ձաքարիա Սթոյա. նովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեոնաբնակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յետագային ժողովի նախագահ դառնալ, խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրու. թիւնն է, ուր ուղարկութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաև Պուլկարիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղա. փոխականները գործունէութեանը մասին : Սկիզբը դրուած է նաև հեղինակին, Բրոֆէ-էօր Լուի Լըժէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջաբանի վերջ թէ «Ձաքարմանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողները հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ դարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ : »

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանկ և 40 սանթիմ :

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի :

(Պարսկաստանի Հայերէն համար 1 ֆրանկ է :

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱԻՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայեր. նասիրական տառնաւորներէ մի քանի ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմոյշներ գնադան քաղաքներէ մէջ և գնադան տպաւորութիւններէ տակ իւրերեքեմ գրած տառնաւորներէ :

որոնք ժամանակին հրատարակուած չի լինելով կորսուած են այժմ : Այն մէքանի ոտանաւորներ որոնք իբրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս տը պագրուած ազգային երգարաններէ մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւն վաղուց արդէն արգիւտուած է, և Ասիա և Արմէնիա լրագրիւններին մէջ : Նմոյշներ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըւած են նաև թէ այդ ոտանաւորներն ինչ տպաւորութիւններ տակ ներշնչուելով գրուած են : Գինն (10 սանթիմ 15 սանթիմ :

ՇԷՔՍԵՐԻ ԶԱՄԱՆՊԸ

Շէքսպիրի ՀԱՄԼԷՂԵՐ որ արեւմտ. եան աշխարհագրա լեզուով հայերէնի թարգմանած է քաջ անգլիագէտ Տիար Գարեգին Յ. Փափագեան, կարելի է ստանալ նաև Արմէնիաի խմբագրատունէն :

Տպագրուած է վիէննայի Միլիթար. եանց տպարանը, մաքուր թղթի վրայ և ունի մեծ ութածալ դիրքով 183+ԻԳ. երես :

Գինն է 2 ֆրանկ և 50 սանթիմ :

— HISTORY of the ARMENIANS IN INDIA. From the earliest times to the present day. By MESROB J. SETH Armenian examiner to the University of Calcutta and Member of the Asiatic Society of Bengal. Calcutta. 1895.

(Price: 5 francs at Marseilles or 5 fr. & 50 centimes post free.)

(Մարսէյի մէջ 5 ֆրանկ է. Մարսէյէն դուրս զրկուելու համար 5 ֆրանկ և 50 սանթիմ :)

— ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ. (Թատկապէս պատրաստուած Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Հայ գաղթականներուն կեանքի, ժամանակի և դրամի խնայողութիւնն ընել տալու հարկ եղած դիւրութիւններն ընծա. յելու համար) Աշխատասիրեաց Պետրոս Ռ. Թորոսեան. Տպագր. Նիւ Երր, Էլիաս Խալա և ընկ. 1897: Ամերիկա գնացող Հայերին և կամ արդէն հ. գտնողներին համար շատ կարեւոր գիրք է : Գինն է 1 ֆրանկ և 25 սանթիմ :

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894) ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթով 1894 թուականին հրատարակուած այս միա. ծալ դիրքով և լուսատիպ (phototypique) շքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարկերորդամէթր և տպուած է 70×45 հարկերորդամէթր քարտ. նի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով : Մէջտեղը գրուած է Հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Թարուծիւն Բէյ. Եմաւոնեանի, պատկերը և բոլորովը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագրիւնները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներով :

Գինն է 4 ֆրանկ, ճանապարհա.

ծախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի հաւաք 2 ֆրանկ և 50 սանթիմ :

Գալիւքեաթեան Հ. Գ. — Պատմութիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860 : Մէկ լուսատիպ պատկերով : Գինն է, ճանապարհածախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանթիմ :

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմէնիաի խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ զրկելով :

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԳՈՆՁԱՆԱԿ ԱՐՄԵՆԻԱ ԼՐԱԳՐԻՆ

Արմէնիաի չըջանի սկզբէն (օգոստոս) բա. Խորդ եղած լինել և կանոնին հա. մեծատ իրենց բաժնորդագիրն 20 ֆրանկը կանխիկ վճարել փափագողներին մի դիւրութիւն տուած լինելու համար, ահա մենք ծախու հանած ենք «Խնայողական գանձանակ ԱՐ. ՄԷՆԻԱ լրագրի» :

Ամեն անգամ երբ մարդ դիւրութիւն ունենայ արծաթ 50 սանթիմից մը (10 սէնթ ամերիկեան = 50 սթո. թինքա պուլկարական = 50 պանի առանձնական և այլն) մէկ կողմ դնելու, կը ձգէ այդ խնայողական գանձանակի մէջ, ուր ձգուածը ալ անկարելի է որ դուրս հանուի մինչև որ Արմիաի բաժնորդագիրն 20 ֆրանկը (40 հատ 50 սանթիմից) մէջը լեցուելով չամբողջանայ Այդ ժամանակ փայն կրնայ պարպուիլ տակի կողմէն կախարչը դարձունելով. և պարպուելէն յետոյ նորէն կրնայ գոցուիլ 20 ֆրանկի մի նոր խնայողութիւն ալ գոյացունելու համար :

Գանձանակը դիւրատար փոքրիկ բան մ'է որ մինչև իսկ գրպանի մէջ կրնայ պահուիլ եթէ ուզուի : Վրան չինուած կայ նաև քանակաչափ մը որ գանձանակին մէջ ձգուած դրամները 5 ֆրանկի հասածին պէս, կը սկսի այնուհետեւ ցոյց տալ թէ մէջի գումարը ո՛րչափի հասած է :

«Խնայողական գանձանակ»ի գինն է 2 ֆրանկ. Այդ գումար մեղ վճարողին կը զրկենք գանձանակին հետ մէկտեղ մի ստացագիր որի վրայ նշանակուած կը լինի գնողի անունն ու հասցեն : Եթէ ՄԻԵՆԻԱՆՈՅՆ ԱՆՁԸ, առանց ուշանալու ժամանակին բաժնորդ գրուելով Արմէնիա լրագրի տարեշրջանի սկզբէն (օգոստոս ամիս), 18 ֆրանկի հետ մէկտեղ յիշեալ ստացագիրը վերադարձունէ Արմէնիաի խմբագրութեան, ամբողջ մէկ շրջանի բաժնորդագիրն 20 ֆրանկը վճարած կը համարուի, որով «Խնայողական գանձանակ»ը ձրի կը մնայ իրեն :

ՑՆՈՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓԱՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԵՅԸ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի Le Gérant: François CARRIERE Imp. M. Schickler, 9, Quai du Canal. Marseille.